

Verkennd advies van het Comité van de Regio's over „Succesfactoren bij het anticiperen op en begeleiden van herstructureringsprocedures in steden en regio's”

(2007/C 305/07)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S DOET DE VOLGENDE AANBEVELINGEN

- Het is van wezenlijk belang dat de herstructureringsprocedures in steden en regio's worden erkend als een doorlopend proces dat deel uitmaakt van onze huidige sociaal-economische realiteit. Herstructurering moet worden beschouwd als een mogelijkheid om bestaande en toekomstige economische problemen op te lossen.
- Onafhankelijke organen zouden overal in de EU voortdurend toezicht moeten houden op de herstructureringsprocedures. De EU en haar lidstaten dienen het opzetten van lokale en regionale partnerschappen tussen bestuursorganen, economische actoren en sociale partners aan te moedigen, aangezien dit de onderlinge samenwerking en daarmee de lokale ontwikkeling in een geglobaliseerde wereld, m.n. in perifere regio's waar het culturele erfgoed gevaar loopt, ten goede komt.
- Bij de herstructureringsprocedures op regionaal en lokaal niveau moet worden gewaarborgd dat de te realiseren doelstellingen stroken met het beleid van de EU en dat tevens een hoog werkgelegenheidsniveau gehandhaafd blijft, zodat een overeenkomstig hoog levenspeil kan worden gegarandeerd. Het huidige proces van herstructurering zou tegelijkertijd moeten uitmonden in een proces van modernisering, met als uiteindelijke doel een toekomstgerichte economie die gebaseerd is op kennis en innovatie. Dit doel kan niet worden bereikt zonder dat meer wordt geïnvesteerd in menselijk kapitaal.
- Een geïntegreerde aanpak van de herstructurering in plattelandsgebieden waarborgt (of zou dat althans moeten doen) een bepaald minimumniveau van toegang tot diensten van algemeen economisch belang, zodat er bedrijven en gekwalificeerde arbeidskrachten kunnen worden aangetrokken en de ontwikkeling kan worden afgeremd. Belangrijk is ook dat de middelen uit het EFRO, het ESF en het ELFPO worden gebruikt voor innoverende activiteiten, en niet ter ondersteuning van activiteiten waarmee de huidige situatie in stand wordt gehouden. Een belangrijk instrument om snel problemen op te vangen die zich voordoen als gevolg van herstructureringsprocedures is het „Europese Fonds voor aanpassing aan de mondialisering”.

Rapporteur: de heer KROCHMAL (PL/UEN-EA), burgemeester van Wołów

Beleidsaanbevelingen

Sociaal-economische en politieke context van het advies

1. Op 16 oktober 2006 heeft de Europese Commissie het Comité van de Regio's verzocht een verkennend advies op te stellen over adequate herstructureringsstrategieën in Europese steden en regio's. Naar de mening van de Commissie is het CvdR-advies van cruciaal belang voor de aanpak die de Commissie gaat kiezen om de voor de Europese economie zo noodzakelijke herstructureringsprocessen door te voeren.

2. In feite maakt de Europese Unie op dit moment reeds een proces van ingrijpende economische veranderingen door, die neerkomen op een vernieuwing van gehele economische structuren in regio's en steden. Daarom staan de decentrale overheden voor de grote uitdaging om te zorgen voor handhaving van het maatschappelijke, economische en ecologische evenwicht.

3. Herstructurering moet worden beschouwd als een mogelijkheid om bestaande en toekomstige economische problemen op te lossen en als een middel om de negatieve gevolgen daarvan op te vangen. Het regionale niveau staat dicht bij de basis en kan voor snelle, adequate en flexibele oplossingen zorgen. De tenuitvoerlegging van herstructureringsmaatregelen kan dus het best op regionaal en lokaal niveau plaatsvinden, zeker wanneer daarmee problemen worden aangepakt die niet structureel van aard zijn.

4. Bij de herstructureringen op regionaal en lokaal niveau moet worden gewaarborgd dat de te realiseren doelstellingen stroken met het beleid van de EU, d.w.z. dat het concurrentie- en innovatievermogen gewaarborgd blijft bij gelijktijdige handhaving van een hoog werkgelegenheidsniveau (dat een voorwaarde is voor een overeenkomstig hoog levenspeil voor de Europese burger).

5. De uitdagingen die zich aandienen, zijn in het bijzonder van belang voor regio's en steden (lokale overheden) die over goede mogelijkheden beschikken om strategische richtsnoeren om te zetten in concrete acties en die de lokale sociaal-economische actoren kunnen mobiliseren bij het uitvoeren van deze acties.

6. Met onderhavig advies wordt beoogd om, in het debat over de lopende herstructureringsprocessen op lokaal en regionaal niveau, aandacht te vragen voor bepaalde aspecten die inmiddels onlosmakelijk verbonden zijn met onze sociaal-economische realiteit.

7. De belangrijkste redenen voor de herstructureringen waarmee de lokale, regionale en nationale overheden moeten leren omgaan en waarop ze het liefst van tevoren zouden moeten inspelen, zijn:

- de toenemende globalisering;
- veiligheid en terrorismebestrijding;
- energie en klimaatverandering;
- de wereldwijde liberalisering van de handel;
- de ontwikkeling van de interne markt van de EU;

- de ingebruikneming van nieuwe innovatieve technologieën;
- de aanscherping van de eisen op het gebied van milieubescherming;
- het toenemende belang van de diensten van algemeen belang, en
- de verandering van het consumentengedrag.

8. De herstructureringen kunnen worden doorgevoerd op verschillende niveaus en in verschillende sectoren:

- op sectoroverschrijdend niveau;
- op sectoraal niveau, en
- op het niveau van ondernemingen

9. Ongeacht de aanpak die voor een bepaalde bedrijfstak of sector wordt gekozen, zijn herstructureringsprocessen toch voornamelijk plaatsgebonden. Dit komt doordat het de lokale en regionale gemeenschappen zijn die het sterkst de gevolgen ondervinden van deze processen.

10. Gezien de dynamiek van de factoren die tot herstructurering nopen, hebben deze processen heel vaak een plotseling karakter (snelle aanpassing van ondernemingen aan de eisen van de geglobaliseerde economie en het zich veranderende consumentengedrag).

11. De voortschrijdende economische globalisering leidt er steeds vaker toe dat bedrijven en sectoren in een crisis worden gestort of dat hun concurrentievermogen wordt aangetast. Dit soort onvoorspelbare en conjuncturele problemen dreigt de regionale economie op den duur ernstig te verstoren.

12. Vandaar ook dat we steeds meer te maken krijgen met bedrijfsverplaatsingen, waarbij een economische activiteit onverhoeds van de ene regio naar de andere wordt overgebracht. Dergelijke onvoorziene beslissingen zijn o.m. ingegeven door strategische en financiële overwegingen en de productiekosten, maar ook regionale stimulansen en een beleid dat erop gericht is investeerders aan te trekken, kunnen in bepaalde gevallen een rol spelen.

13. Een dergelijke abrupt verloopende herstructurering levert, ondanks de gedegen juridische instrumenten en professionele kaders die er in veel landen voorhanden zijn, geen bevredigende resultaten op. Zo'n proces loopt gevaar gepaard te gaan met ingrijpende, negatieve sociale en geografische veranderingen, waarbij gunstige korte-termijnoplossingen voorop staan, wat ten koste gaat van meer duurzame en stabiele oplossingen. Een ander heeft vaak ernstige maatschappelijke en geografische problemen ten gevolge. Tegenover de voordelen die bedrijfsverplaatsingen opleveren voor de ondernemingen zelf, staan vaak ernstige gevolgen voor de regio's die ondernemingen zien vertrekken.

14. De uitdaging bestaat erin om onvermijdelijke herstructureringen niet tegen te houden, maar ze positief tegemoet te treden, zij het op dusdanige wijze dat regio's, gemeenten en individuele mensen er zo min mogelijk schade van ondervinden en zelfs inzien welke mogelijkheden herstructureringen op termijn bieden.

15. Vooral de landen die in 2004 en 2007 zijn toegetreden tot de EU, hebben te maken gehad met abrupte herstructureringen. Dit had voor een groot deel te maken met de verschillen in de EU-27 qua niveau van economische ontwikkeling en mate waarin nieuwe technologieën en innovaties zijn ingevoerd. Veelal zijn hierbij de verwachte economische effecten inderdaad opgetreden, zij het ten koste van een aantal negatieve maatschappelijke effecten, wat vooral een gevolg was van het feit dat alles in zo'n snel tempo is doorgevoerd.

16. Met het oog op de continuïteit van de herstructureringsprocessen zal men de in de oude EU-15 doorgevoerde herstructureringen moeten analyseren aan de hand van de „anticipatiemethode”, d.w.z. dat wordt gekeken naar de moeilijkheden die o.g.v. eerdere ervaringen te verwachten zijn, zodat de negatieve gevolgen van de herstructureringen gedeeltelijk kunnen worden vermeden of kunnen worden geminimaliseerd.

17. De doorvoering van herstructureringsprocessen, vooral met het oog op de anticipatie van de gevolgen, hangt in belangrijke mate af van de dialoog die wordt gevoerd tussen werkgevers, het maatschappelijk middenveld, werknemers en hun organisaties (bijv. vakverenigingen), lokale & regionale overheden, instellingen voor hoger onderwijs & onderzoekscentra en administratieve organen, zoals bureaus voor regionale ontwikkeling. Het is heel vaak de kwaliteit van de gevoerde dialoog die bepaalt hoe het herstructureringsproces uitpakt en in hoeverre een en ander succesvol is.

18. In dit proces is een bijzondere rol weggelegd voor de regionale en lokale overheden. Er zijn drie soorten acties die kunnen worden ondernomen in het geval van een naderende herstructurering:

- de economie, sociale voorzieningen en infrastructuur op plaatselijk niveau versterken en zo nodig diversifiëren;
- trachten de grootste werkgevers voor de streek te behouden en de positie van het MKB als motor van de werkgelegenheid te versterken, en
- de regio, stad resp. plattelandsgemeente aantrekkelijker maken.

Deze activiteiten vragen net als het herstructureringsproces zelf om statistische ondersteuning, een adequate informatievoorziening en een speciale strategie voor het verzamelen van gegevens en het delen van deze gegevens met alle actoren die bij de herstructureringsprocessen betrokken zijn.

19. Bij het opzetten van een informatiebeleid zal speciaal aandacht moeten worden geschonken aan het MKB, dat o.g.v. zijn bijzondere aard wellicht moeilijker toegang heeft tot de gegevens waaruit kan worden geconcludeerd welke veranderingen zich op de markt zullen voordoen.

20. Het MKB heeft er recht op om speciaal te worden beschermd, zowel tijdens het herstructureringsproces zelf als in de periode waarin de veranderingen worden verwacht. Juist in deze fasen moet er aan deze bedrijven veel steun worden verleend ter ontwikkeling en versterking van de organisatorische, strategische en managementcapaciteiten die voor de verdere groei van de sector noodzakelijk zijn. Daarbij moet worden afgestapt van het traditionele bedrijfsvoeringsmodel waarin de stichtende families centraal staan. Belangrijk is dat de beleids- en bedrijfsvoering is afgestemd op de wereldwijde concurrentie. De

praktijk wijst uit dat de strategie van op onderaanneming gebaseerde relaties de beste resultaten oplevert, maar alleen in die gevallen wanneer het lukt om uit te stijgen boven de traditionele vormen van handel op de markt en het tot een partnerschap tussen samenwerkende ondernemingen komt of tot een samenwerking tussen bedrijven binnen een netwerk, m.n. op regionaal niveau.

Conclusies

21. De reeds bestudeerde herstructureringsprocessen wijzen uit dat er niet moet worden uitgegaan van één enkele benadering, maar dat een en ander sterk varieert naar gelang het bestuursniveau (regio, stad, plattelandsgemeente), de bedrijfstak, de geografische positie van de regio (bijv. perifere regio's), de economische structuur (landbouw, lichte industrie, zware industrie) en het algehele ontwikkelingsniveau van het land waarin de geherstructureerde regio gelegen is.

22. Het huidige proces van herstructurering zou tegelijkertijd moeten uitmonden in een proces van modernisering, met als uiteindelijke doel een toekomstgerichte economie die gebaseerd is op kennis en innovatie. Dit doel kan niet worden bereikt zonder dat meer wordt geïnvesteerd in menselijk kapitaal via verbetering van onderwijs en competenties. Hiertoe zijn adequate en doeltreffende investeringen geboden, die doorwerken op de regionale of lokale arbeidsmarkt en waarmee tijdig kan worden ingespeeld op de uitdagingen die het ingrijpende proces van economische en maatschappelijke herstructurering met zich mee brengt.

23. Met de uitbreiding van het aantal investeringen in menselijk kapitaal en de aanpassing van het onderwijs en de beroepsopleidingen aan de nieuwe eisen van de herstructurering zijn extra kosten gemoeid. Deze vragen om adequate mechanismen waarbij de kosten kunnen worden verdeeld onder ondernemingen, overheidsorganen en natuurlijke personen. Er is vooral steun nodig voor grootschalige strategieën op het gebied van opleidingen, waardoor mensen zich de vaardigheden eigen kunnen maken die nodig zijn in een kennis- en innovatie-economie. Voor een efficiënt verloop van de herstructureringen zullen de regio's en steden op het gebied van onderwijs en opleiding met elkaar ervaringen moeten uitwisselen, zo niet op basis van partnerschap moeten samenwerken.

24. Zoals uit het bovenstaande blijkt zijn maatregelen op het gebied van investeringen in menselijk kapitaal buitengewoon belangrijk als het gaat om herstructurering en om herwaardering van landelijke en stedelijke gebieden. Hier is een fundamentele taak weggelegd voor de organen die op lokaal niveau zijn betrokken bij het proces van herstructurering. Kwesties op het gebied van beroeps- en economische mobiliteit en onderlinge afstemming van vraag en aanbod op de lokale arbeidsmarkt zijn van cruciaal belang voor de effectiviteit van de doorgevoerde herstructureringen. Bevordering van de mobiliteit van werkzoekenden en personen die dreigen werkloos te worden, in het bijzonder laaggeschoolden, dient gestalte te krijgen via individuele arbeidsbemiddeling, werkstages en cursussen, bedoeld om de competenties van werkzoekenden en personen die dreigen werkloos te worden, aan te passen aan de behoeften van de lokale arbeidsmarkt. Dit geldt zeker voor jongeren, die moeilijk toegang krijgen tot de arbeidsmarkt.

25. Maatregelen om de overgang van opleiding naar werk in gebieden waar herstructureringen worden doorgevoerd, te vergemakkelijken, zijn in overeenstemming met de uitgangspunten van het Europese Actieprogramma voor Jongeren, dat voorziet in beroepsadviezen, ondersteuning bij het voltooiën van onderwijs en hulp bij het vinden van geschikte opleidingen.

26. Genoemde maatregelen zouden ertoe moeten leiden dat ongewenste ontwikkelingen in landelijke en stedelijke gebieden, zoals ontvolking van het platteland, worden tegengegaan. Dit verschijnsel dreigt lokale plattelandsgemeenschappen (dorpen) de mogelijkheid te ontnemen om normaal te functioneren, wat gepaard gaat met een verlies van culturele waarden, tradities en plaatselijke identiteit, terwijl ook het hydrogeologische evenwicht gevaar loopt. Deze maatregelen kunnen het meest effectief en adequaat worden uitgevoerd als daartoe de middelen uit het EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling), het ESF (Europees Sociaal Fonds) en het ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling) worden ingezet. Een geïntegreerde aanpak van de herstructurering in plattelandsgebieden waarborgt (of zou dat althans moeten doen) een bepaald minimumniveau van toegang tot diensten van algemeen economisch belang, zodat er bedrijven en gekwalificeerde arbeidskrachten kunnen worden aangetrokken en de ontvolking kan worden afgeremd. Belangrijk is ook dat de middelen uit het EFRO, het ESF en het ELFPO worden gebruikt voor innoverende activiteiten, en niet ter ondersteuning van activiteiten waarmee de huidige situatie in stand wordt gehouden.

27. Het „European Globalisation Adjustment Fund” biedt ondersteuning op korte termijn aan regio's die te kampen hebben met door globalisering veroorzaakte verplaatsing van economische activiteiten, en is daarmee een belangrijk instrument om snel problemen op te vangen die zich voordoen als gevolg van herstructureringen. Het Comité is ingenomen met dit instrument en heeft reeds aanbevolen om het jaarlijks beschikbare bedrag tot 1 miljard euro te verhogen. Het gaat ervan uit dat in het eerste jaarverslag over het Fonds, dat in 2008 zal worden gepubliceerd en waarin de resultaten uit 2007 tegen het licht zullen worden gehouden, grondig zal worden bekeken of de in artikel 2 van Verordening 1927/2006/EG aangegeven steuncriteria een adequate uitvoering van de steunregeling mogelijk maken. Het is bereid om een bijdrage te leveren aan een eventuele discussie over een mogelijke herziening van deze criteria.

28. Tal van regio's zullen als gevolg van de herstructureringen nog sterker aangewezen zijn op het toerisme. Hier zal een geïntegreerde aanpak waarbij profijt wordt getrokken van de aanwezige natuurlijke rijkdommen en het plaatselijke cultuurgoed, gericht moeten zijn op kwaliteit, om in de eerste plaats tegemoet te komen aan de wensen van de consument. Een cruciale factor voor succes hierbij is, de ontwikkeling van de communicatie in de geherstructureerde gebieden aan te laten sluiten op de belangrijkste nationale en Europese netten, alsmede gebruik te maken van nieuwe technologieën, waaronder breedbandinternet, zodat men zich in de ruime zin des woords verbonden voelt met de buitenwereld en in staat is om daarmee te communiceren. Van groot belang is verder ook dat adequate maatregelen worden genomen op het gebied van onderwijs en opleiding.

29. Met name de culturele en natuurlijke rijkdommen dienen te worden gebruikt als instrumenten die in deze processen een

sleutelrol kunnen spelen. Soms zijn dit de belangrijkste troeven om uit te spelen in een proces van herstructurering, vooral in dunbevolkte perifere regio's. Ze scheppen mogelijkheden voor een dynamische ontwikkeling van het toerisme, dat de motor van de algehele ontwikkeling van de regio kan worden.

30. Ongeveer 60 % van de bevolking in de EU woont in stedelijke gebieden met meer dan 50.000 inwoners. Het is dan ook in steden en stedelijke gebieden waar zich de meeste arbeidsplaatsen, ondernemingen, hogere onderwijsinstellingen en andere centra van maatschappelijk en economisch leven bevinden. Dit biedt vele kansen, maar bergt ook gevaren in zich. De herstructureringsmaatregelen in Europese steden zijn niet uitsluitend economisch van aard, maar omvatten ook activiteiten die er in meer algemene zin op gericht zijn om stedelijke gebieden beter leefbaar te maken.

31. Zoals uit het bovenstaande blijkt, kan alleen een brede aanpak van de economische, maatschappelijke en ruimtelijke problemen de gewenste resultaten opleveren, waar zowel de burgers als de stedelijke overheden en de EU zich in kunnen vinden. Het is in stedelijke gebieden gemakkelijker om partners te betrekken bij het proces van herstructurering, al kan een en ander alleen succesvol zijn als het geschiedt op basis van publiek-private samenwerking en samenwerking met het maatschappelijk middenveld, en als er financiering uit verschillende bronnen beschikbaar is.

32. Steden die bijv. op grond van hun grootte of om historische redenen een dominerende positie in een regio innemen, laten zich bij het nemen van maatregelen leiden door een strategie van vernieuwing die de ontwikkeling van de hele regio voortstuwt. Dankzij hun huidige positie kunnen ze het proces van herstructurering in de gehele regio ondersteunen, zowel door directe partnerschappen aan te gaan als m.b.v. organisaties die in de stad zelf zijn gevestigd.

33. Maatregelen ter versterking van het concurrentievermogen, bevordering van het ondernemerschap, stimulering van de innovatie en ontwikkeling van de dienstverlening hebben ertoe bijgedragen dat hooggeschoolde arbeidskrachten behouden konden blijven en aangetrokken konden worden. Hierdoor is de dienstverlening voor de burgers er kwalitatief en kwantitatief aanzienlijk op vooruitgegaan. Een verantwoorde planning, opzet en instandhouding van de stedelijke ruimte heeft geleid tot een vermindering van de criminaliteit in steden, waardoor het beter toeven is in de straten en parken en op speelplaatsen. Herstructureringsprocessen hebben alleen kans van slagen als het stedelijk milieu van hoge kwaliteit is, want daardoor wordt het aange-naam om er te werken, te wonen en te investeren.

34. De praktijk wijst uit dat steden die de vorming van clusters als uitgangspunt van hun beleid hebben genomen, in aanzienlijke mate hun concurrentiepositie hebben kunnen verhogen. De relaties tussen landelijke en stedelijke gebieden zouden op dezelfde leest geschoeid moeten zijn. De ontwikkelingsvoorwaarden moeten in het teken van gelijke kansen staan, waardoor het verschil tussen stad en platteland vermindert.

35. Op de gedifferentieerde aanpak van de herstructureringsprocessen op decentraal niveau zal toezicht moeten worden uitgeoefend door netwerken waarin regio's die overeenkomstige herstructureringsprocessen doormaken, zijn verenigd (bijv. een netwerk van perifere regio's of een netwerk van mijnregio's).

36. Verder is het belangrijk dat de verschillende actoren en betrokkenen bij het herstructureringsproces een betere toegang krijgen tot de financiële middelen. Het gaat hier niet alleen om subsidies en de ter beschikking staande Europese fondsen, maar bijv. ook om bankgaranties, wederzijdse garanties, leningen en microkredieten. Hier is een belangrijke rol weggelegd voor de Europese Investeringsbank en het Europees Investeringsfonds.

37. Op het gebied van herstructureringen bestaat er niet één enkel zaligmakend model. Maar ondanks het feit dat herstructureringsprocessen zo verschillend van aard zijn, kan men toch bepaalde factoren aanwijzen die ertoe bijdragen dat een bepaald proces uiteindelijk succesvol verloopt:

- een permanente monitoring van de economische ontwikkelingen, opdat men vroegtijdig kan anticiperen op de herstructurering;
- een vorm van anticipatie die zich niet beperkt tot verwachtingen en prognoses, maar ook realistische scenario's aandraagt op grond waarvan een en ander concreet zijn beslag kan krijgen;
- het bestaan van een gestructureerde sociale en civiele dialoog, incl. een uitwisseling van informatie tussen de actoren die betrokken zijn bij het herstructureringsproces;
- het bestaan van structuren die een schakel vormen tussen universitaire instellingen, onderzoeksinstituten, ondernemingen en overheidsinstanties op alle niveaus;
- het bestaan van een kwalitatief hoogstaande en gemakkelijk toegankelijke onderwijs- en opleidingsstructuur;
- een regelmatig plaatsvindende en openbare evaluatie van de kwaliteit, effectiviteit en impact van de uitgevoerde maatregelen;
- een gevarieerd aanbod van middelen ter financiering van de herstructureringsprocessen, waar alle betrokkenen een beroep op kunnen doen, hetgeen de effectiviteit van de genomen maatregelen zal vergroten;
- het vermogen van regio's of steden tot het voeren van een eigen beleid dat erop gericht is om degenen die getroffen worden door de herstructurering, in staat te stellen door te gaan met het produceren van goederen en diensten alsmede om deze te distribueren;
- het besef bij lokale gemeenschappen dat er behoefte is aan voortdurende veranderingen, wat zijn weerslag heeft op de regionale of lokale identiteit; dit waarborgt een geïntegreerde benadering van duurzame ontwikkeling waarbij alle economische, sociale en milieuaspecten tot hun recht komen, wat weer nieuwe investeringen zal aantrekken;
- een proactieve houding van de lokale en regionale autoriteiten; dit vereist dat ze beschikken over voldoende aansturend vermogen en de nodige instrumenten op het gebied van concurrentiebevordering en financiën;
- een eigen, op maat gesneden totaalaanpak, waarin, afhankelijk van de situatie, verschillende facetten verenigd zijn: economische ontwikkeling, onderwijs, maatschappelijke integratie, cultuur, planologie, enz.

De aanbevelingen van het Comité van de Regio's

38. Het is van wezenlijk belang dat de Europese Commissie de herstructureringen in steden en regio's erkent als een doorlo-

pend proces dat deel uitmaakt van onze huidige sociaal-economische realiteit.

39. De regionale en lokale overheden worden opgeroepen om op hun grondgebied effectieve anticiperende maatregelen te nemen, waarin aandacht is voor monitoring, de bestaande economische structuren worden gesteund en de hiertoe strekkende acties worden ingebed in regionale en lokale strategieën; zij dienen daarbij uit te gaan van breed opgezette en gezamenlijke projecten van steden en regio's.

40. In verband hiermee wordt aanbevolen overal in de EU voortdurend door onafhankelijke organen toezicht te laten houden op de herstructureringsprocessen, waarbij alle geografische gebieden en economische sectoren worden meegenomen en zowel het bedrijfsleven en de sociale partners als de regionale en lokale overheden worden betrokken. Er moet worden gekeken naar de sociaal-economische veranderingen die zich voordoen op nationaal, regionaal en lokaal niveau, m.i.v. plattelandsgebieden, perifere regio's en bergregio's, en naar de te verwachten ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

41. De goede ervaringen die zijn opgedaan met herstructureringen, dienen te worden gepubliceerd, zodat andere regio's en steden in de EU hiermee hun voordeel kunnen doen. Deze publicaties dienen zodanig te worden opgezet dat ze bepaalde types regio's met dezelfde soort herstructurering bestrijken, zoals agrarische regio's, perifere regio's, regio's met zware industrie (mijnbouw), regio's met lichte industrie (textiel) en stedelijke gebieden.

42. De EU en haar lidstaten dienen m.b.v. financiële instrumenten het opzetten van partnerschappen op lokaal en regionaal niveau aan te moedigen, waarbij bestuursorganen, economische actoren en sociale partners met elkaar samenwerken, wat de lokale ontwikkeling in een geglobaliseerde wereld ten goede zal komen. Dit zal het veel gemakkelijker maken om te anticiperen op de herstructureringsprocessen.

43. Het Comité roept de Commissie en de lidstaten op om bijzondere aandacht te schenken aan de flexibiliteit van de Europese steunfondsen, en m.n. het ESF. Belangrijk is namelijk dat er altijd middelen beschikbaar zijn om snel te kunnen reageren op plotselinge en onverwachte situaties. In dergelijke gevallen moet er onmiddellijk geld beschikbaar zijn voor investeringen in nieuwe activiteiten (door „incubators”), het in dienst nemen van personeel, het verstrekken van advies en verlenen van assistentie aan startende ondernemingen en het organiseren van gerichte opleidingen. Voor werknemers die werkloos worden als gevolg van herstructureringsmaatregelen, zijn de eerste drie maanden na hun ontslag van cruciaal belang. Na drie maanden nemen hun kansen op het vinden van een nieuwe baan aanzienlijk af. Daarom moeten de regels van de diverse communautaire steuninstrumenten zó worden opgesteld dat snel kan worden gereageerd. Bovendien moeten bij herstructureringen onmiddellijk maatregelen worden getroffen om te voorzien in de sociale basisbehoeften van de betrokkenen (huisvesting, gezondheidszorg, adviesverstrekking, enz.). Slachtoffers van herstructureringen moeten worden gesteund om hen in staat te stellen iets nieuws te beginnen en zich aan te passen aan de veranderde omstandigheden.

44. Er dient in het kader van de herstructureringsprocedures gebruik te worden gemaakt van de speciale positie van grensregio's en -steden, waarbij alle procedurele obstakels die de toestroom van arbeidskrachten en kapitaal belemmeren en het proces van herstructurering bemoeilijken, uit de weg moeten worden geruimd.

45. De Europese Commissie zou zich, binnen de mogelijkheden van de Structuurfondsen, moeten bedienen van een geïntegreerde aanpak bij de financiering van de herstructureringsprocessen via de Europese fondsen, wat het mogelijk zal maken om binnen de beleidsdoelstellingen van de EU oplossingen te vinden voor de economische, sociale en maatschappelijke problemen.

46. De lidstaten worden opgeroepen de juridische obstakels en andere barrières die de oprichting van publiek-private partnerschappen (PPP's) bemoeilijken, uit de weg te ruimen, want deze kunnen de herstructureringsprocessen actief en adequaat ondersteunen.

47. De Europese Commissie en andere instellingen die meehelpen met de financiering van de herstructureringsprocessen, zouden beter moeten toezien op de effectieve besteding van de toegekende middelen, zeker als het gaat om „zachte” projecten die worden gefinancierd via het ESF.

48. De Europese Unie zou in haar huidige beleid en bij het uitzetten van nieuwe beleidslijnen in alle fasen, van anticipatie op het proces tot en met de voltooiing ervan, rekening dienen te houden met aspecten die samenhangen met de herstructureringsprocedures.

49. De lidstaten worden opgeroepen om voor de bij herstructureringsprocessen betrokken actoren, m.n. in perifere regio's

waar het culturele erfgoed of de lokale resp. regionale identiteit gevaar loopt, en daar waar het MKB bijzondere moeilijkheden ondervindt bij de herstructurering, gebruik te maken van financiële instrumenten die in overeenstemming zijn met de EU-wetgeving.

50. Het Comité verwacht dat het door de Commissie zal worden geraadpleegd wanneer in de loop van 2007 en 2008 de communautaire regeling voor reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden, waarvan de looptijd in oktober 2009 verstrijkt, moet worden herzien.

51. De lidstaten en alle andere actoren die betrokken zijn bij de herstructureringsprocessen, wordt aanbevolen bijzondere aandacht te schenken aan het behoud van lokale tradities en de lokale cultuur. Deze kunnen als troef worden gebruikt tijdens het proces van veranderingen zoals die zich nu of in de toekomst voordoen.

52. Het zou goed zijn om gebruik te maken van het nieuwe initiatief van de Europese Commissie „Regio's voor economische verandering” en de in het kader van dit initiatief op te zetten, mede uit het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling te financieren netwerken van steden en regio's. Aldus kan worden geanticipeerd op de herstructureringsprocessen en bekendheid worden gegeven aan de goede praktijken die regio's en steden hebben opgedaan met aanpassingen aan veranderingen ten gevolge van de globalisering.

53. De Commissie dient in het geval van bedrijfsverplaatsingen nauwlettend toe te zien op de tenuitvoerlegging van regionale stimuleringsmaatregelen.

Brussel, 11 oktober 2007.

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
M. DELEBARRE

BIJLAGE 1

Kort overzicht van binnengekomen praktijkvoorbeelden op het gebied van herstructurerings in steden en regio's

Wat zich in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw aanvankelijk liet aanzien als een voorbijgaande crisis ter aanpassing aan nieuwe omstandigheden, is gebleken een vast terugkerend bestanddeel van de sociaal-economische realiteit van het moderne Europa te zijn. Wat we nu zien, is een permanent proces van aanpassing van het bedrijfsleven en alles wat daarmee verbonden is, aan de veranderende eisen van de markt, m.a.w. een continu proces van herstructurering. Met het oog op het advies over de herstructurerings in steden en regio's waar de Europese Commissie om verzocht heeft, is een analyse gemaakt van de binnengekomen informatie over het verloop van deze processen en van andere gegevens uit tal van documenten. De op basis hiervan opgestelde conclusies en aanbevelingen zijn verwerkt in het advies.

Schotland (Groot-Brittannië) — voorbeeld van geslaagde concurrentie op de wereldmarkt

In de periode 2002-2006 is het aantal werknemers in de industrie gedaald van 276 000 tot 227 000 en is de productie van exportartikelen gemiddeld met 36 % afgenomen. De meeste bedrijven hebben hun productieactiviteiten verplaatst naar de nieuwe EU-lidstaten of naar India en China. Het huidige plan voor economische ontwikkeling in Schotland (FEDS) is gericht op het veilig stellen van de productiviteit en de concurrentiepositie op de wereldmarkt. Dankzij het door de Schotse overheid opgezette programma PACE (Partnership Action for Continued Employment) hebben alle actoren uit de publieke en particuliere sector de mogelijkheid gekregen om actief bij te dragen aan het voorkomen van massaontslagen. De herstructurering heeft de arbeidsmarkt in Schotland een zware slag toegebracht, zeker in de industrie. Daarentegen heeft de groei van de werkgelegenheid in de dienstensector en bij particuliere ondernemingen die hierbij betrokken zijn, ertoe geleid dat Schotland kan bogen op een van de hoogste werkgelegenheidscijfers in de EU en dat de werkgelegenheid in dertig jaar nog niet zo laag is geweest. Bovendien profiteert de Schotse economie van de globalisering. Schotse banken hebben hun activiteiten over de landsgrenzen uitgebreid, wat hun concurrentiepositie heeft versterkt.

Baskenland (Spanje) — herstructurering van de regio en de hierin gelegen steden

In de jaren '80 begon de op drie pijlers (scheepsbouw, staal, zware metalen) berustende industrie in te storten. De Baskische regering, werkgevers en vakverenigingen hebben daarop besloten tot een herstructurering en vernieuwing van de industrie. Er zijn negen clusters gevormd, die bij elkaar goed zijn voor 45 % van het BBP in Baskenland. Nog altijd vormen deze de drijvende kracht van de economie. Na een proces dat twintig jaar heeft geduurd, is het BBP van Baskenland het op twee na hoogste in Europa, na regio's in landen als Luxemburg en Ierland. De werkloosheid, die in 1990 nog 25 % bedroeg, is inmiddels gezakt tot 4,5 %. Er wordt veel kapitaal geïnvesteerd in innovatie, waarvan 66 % afkomstig is uit de privésector (tegen 48 % voor Spanje in zijn geheel en 54 % voor Europa). Het proces van herstructurering ging hand in hand met een renovatie van de steden in de regio, waaronder de hoofdstad Bilbao. Een belangrijke rol in dit proces was weggelegd voor de lokale cultuur en identiteit, waardoor een breder maatschappelijk draagvlak werd verkregen.

Kreta (Griekenland) — van landbouw naar toeristische dienstverlening

De herstructurering in de regio Kreta, die wordt gefinancierd uit nationale en EU-middelen, is gebaseerd op een samenwerking tussen ondernemingen en onderzoeksinstituten (Universiteit van Kreta, Researchcentrum van Iraklion) en beoogt mensen uit de agrarische sector effectief de overgang te laten maken naar de dienstensector. Deze doelstelling is slechts ten dele bereikt. De voornaamste oorzaak hiervan lag in de verticale structuur en het bovenaf opgelegde karakter van de maatregelen. Hierdoor werd de positie van het centrum nog sterker gemaakt, terwijl de periferie (gebieden diep in het binnenland) werd gemarginaliseerd. Daardoor is de kloof tussen de subregio's nog groter geworden en zijn ook de concurrentieverhoudingen er niet beter op geworden.

Tawira (Portugal)

De herstructurering is gebaseerd op een restauratie van de stad met het oog op ontwikkeling van de toeristische dienstverlening en uitbreiding van het aantal investeringen in deze sector. Hierdoor zijn middelen vrijgemaakt voor de bescherming van het historische en architectonische erfgoed, wat op zijn beurt weer heeft geleid tot een toename van het toerisme en een toestroom van kapitaal uit de privésector. De middelen hiervoor kwamen uit de fondsen PITER, URBCOM, INTERREG en PROALgarve.

Regio's in Oostenrijk

De herstructurering komt neer op de omschakeling van een economie die van één sector afhankelijk is, naar een veelzijdige industriële structuur, leunend op O&TO-projecten, alsmede naar de toeristische sector en de commerciële dienstverlening die hierbij hoort. Het proces wordt in sterke mate ondersteund door een voortdurende uitbreiding van het aanbod beroepsopleidingen en cursussen.

Porto (Portugal)

Kort geleden is er een herstructurering van start gegaan die nodig was omdat een reeks administratieve organen en particuliere bedrijven de stad verlaten heeft om zich in de hoofdstad te vestigen, omdat het inwonertal is teruggelopen en omdat traditionele winkeltjes hebben moeten wijken voor supermarkten. Doel van de herstructurering is het centrum van de stad nieuw leven in te blazen, de culturele dienstverlening verder te ontwikkelen en het woningenbestand te renoveren. In 2004 is het initiatief PortoVivo van start gegaan, dat gericht is op het aantrekken van particuliere investeringen in de stad. Dit grootse herstructurerings- en renovatieproject zal naar voorzien twintig jaar gaan duren. De bedoeling is dat er in deze periode meer dan 5 000 gebouwen zullen worden gerenoveerd, waardoor enerzijds waardevol historisch en cultureel erfgoed behouden kan blijven en anderzijds de dienstverlenende sector wordt ontwikkeld, wat tot nieuwe arbeidsplaatsen leidt.

Liberec (Tsjechische Republiek)

Het proces van herstructurering, dat nodig was door verandering van het politieke systeem, is erop gericht om de economie in overeenstemming te brengen met de eisen van de EU. De middelen worden vooral ter beschikking gesteld door de nationale en regionale overheid en komen uit de fondsen van de EU. Hierdoor heeft men het MKB en de ontwikkeling van publiek-private partnerschappen kunnen steunen.

Wrocław (Polen)

Gedurende de afgelopen 17 jaar is de stad zowel qua economische structuur als qua aanzicht veranderd. De renovatie van het centrum en andere stadswijken heeft particuliere investeerders aangetrokken. Er zijn nieuwe hotels en restaurants geopend. Dankzij het transparante beleid van het stadsbestuur, de samenwerking met zustersteden, het regionale bestuur en de centrale overheid en de samenwerking tussen de stad en omliggende gemeenten zijn er in de omgeving van de stad nieuwe bedrijfstakken bijgekomen. Er is een Technopark in Wrocław verzezen en door plaatselijke onderwijsinstellingen en bedrijven zijn veel initiatieven op het gebied van O&TO gelanceerd. In de genoemde periode is de werkloosheid van 18 % gedaald naar 6 %. Een negatieve bijwerking is dat in de stad alles duurder is geworden en dat bijv. de prijzen van onroerend goed met 400 % zijn gestegen.
